Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

VNS 4/2017 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018—2021

Lausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018—2021

Yleistä

Valtioneuvosto on julkistanut julkisen talouden suunnitelman vuosille 2018–2021. Julkisen talouden suunnitelma sisältää samalla Suomen vakausohjelman sekä vastaa EU:n vaatimukseen keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta.

Julkisen talouden suunnitelma kokoaa julkista taloutta koskevan päätöksenteon. Suunnitelmassa hallituksen tulisi tarkastella julkista taloutta kokonaisvaltaisesti ja tehdä linjauksia ja valintoja jotka muodostaisivat tulevien budjettien valmisteluille pitävän perustan.

Valtioneuvoston asettama keskipitkän aikavälin tavoite (Medium Term Objective, MOT) on edelleen -0,5 % suhteessa BKT:seen mitattuna rakenteellisen jäämän mittarilla. Tämä on se minimitaso, johon Suomi on finanssipoliittisessa sopimuksessa sitoutunut ja hallitus tavoittelee MTO:n saavuttamista viimeistään vuonna 2019. Hallitus on asettanut myös tavoitteita seuraaville suureille (suhteessa BKT:seen): Julkisyhteisöjen nettoluotonanto (tavoite vuonna 2019, -0,8), Julkisyhteisöjen menot (tavoite vuonna 2019, 52,5) ja Julkisyhteisöjen bruttovelka (tavoite vuonna 2019, 63,8).

Hallituksen asettamat keskipitkän aikavälin tavoitteet ovat kansantalouden tulevan kehityksen kannalta järkeviä ja varsin maltillisia. Tavoitteiden mukaan alijäämä supistuisi ja julkisyhteisöjen bruttovelan suhde BKT:seen kääntyisi alenevalle uralle. Tämä olisi välttämätöntä, sillä on yleisesti tiedossa, että seuraavalla vuosikymmenellä Suomea kohtaa ikääntyvästä väestöstä johtuva hoivatarve ja sitä kautta julkisten menojen nousu. Suomen väestöllinen huoltosuhde tulee, muut tekijät ennallaan, kehittymään poikkeuksellisen epäsuotuisasti.

Hallitus ei tule saavuttamaan asettamiaan keskipitkän aikavälin tavoitteita katsottaessa esimerkiksi vuoden 2019 tasolla. Vaikka kuluvan vuoden ja en-

si vuoden kasvu olisi 2 prosenttia, hallituksen tavoite ei tule toteutumaan. Väistämätön tosiasia on, että julkinen talous ei ole kestävällä pohjalla. Vuosikymmenen vaihteessa julkisyhteisöjen rahoitusaseman tulisi olla selkeästi ylijäämäinen, mutta se tulee säilymään alijäämäisenä. Julkisen talouden kestävyysvaje tarkoittaa, että pitkällä aikavälillä julkisen talouden menot ovat liian korkeat suhteessa tuloihin. Kestävyysvajeen laskemiseen liittyy ongelmia, ja yhtä ainoaa oikeaa arviota tuskin voidaan esittää. Esitettyjen arvioiden pohjalta voidaan kuitenkin todeta, että julkisen talouden tulisi olla muutaman vuoden päästä pari prosenttia ylijäämäinen. Valitettavasti se tulee olemaan selvästi alijäämäinen.

Esimerkiksi valtiovarainministeriön tuoreimman ennusteen mukaan rakenteellinen jäämä tulee vuonna 2019 olemaan -1,4 % ja julkisyhteisöjen bruttovelka suhteessa BKT:seen noin kaksi prosenttiyksikköä korkeampi kuin hallituksen asettamassa tavoiteurassa. Myös alasektorikohtaiset tavoitteet eivät tule toteutumaan. Tästä seuraa myös se, että suuri osa hallitusohjelmassa olevista tavoitteista jää toteutumatta.

Suomen Yrittäjät katsoo, että hallitus on tässä suhteessa epäonnistunut talouspolitiikassaan. Hallituksen olisi pitänyt ottaa asettamansa keskipitkän aikavälin tavoitteet vakavasti ja pyrkiä määrätietoisesti saavuttamaan ne. Asetetut tavoitteet eivät ole sinänsä itseisarvo. Kuitenkin, ottaen huomioon demografisesta rakenteesta seuraavat menopaineet ja historiaan nähden alhainen talouden kasvupotentiaali, on selvää, että julkinen taloutemme on kantokykyyn nähden liian suuri.

Pelkällä menojen leikkaamisella kasvua ei saada aikaiseksi. Julkinen talous on kestävällä pohjalla vain ja ainoastaan silloin, kuin reaalitalouden kasvu on riittävää. Hallituksen on pyrittävä nopeasti tekemään ne yleisesti tiedossa olevat rakenteelliset uudistukset, joilla talouden kasvuvauhtia pystytään nostamaan. Rakenteelliset uudistukset liittyvät kilpailullisuuden lisäämiseen, työmarkkinoiden toiminnan tehostamiseen ja sääntelyn purkamiseen.

Työllisyyden parantaminen keskeisintä

Suomen kansantalouden kannalta merkittävin tekijä on työllisyyden paraneminen. Nykyisillä toimenpiteillä työllisyys ei tule oleellisesti paranemaan ja sitä kautta myöskään talouskasvulle ei anneta riittäviä mahdollisuuksia. Työllisyys on myös merkittävä tekijä julkistalouden kannalta. Suomen Yrittäjien mielestä velkaantumiskehitys on saatava alenevalle uralla mahdollisimman nopeasti. Korkea velkataakka tulee tulevaisuudessa syömään liikaa talouden resursseja ja se kaikki on pois tuottavasta toiminnasta. Lisäksi korkea velkataakka tekee taloudesta hyvin herkän ulkoisille shokeille, var-

sinkin kun tähän vielä yhdistetään poikkeuksellisen korkeat valtion taloudelliset vastuut.

Työmarkkinoiden kehittämisen ja työllisyyden lisäämiseksi tarvittavien toimenpiteiden osalta on korostettava, että ei ole riittävää pyrkiä lisäämään työvoiman tarjontaa työttömyysturvaa koskevilla uudistuksilla, vaan on tehtävä sellaisia rakenteellisia uudistuksia, joilla työmarkkinoiden toiminta muuttuu, työllistämisen kynnys laskee ja joiden avulla yritykset uskaltavat palkata entistä rohkeammin. Kilpailukyvyn ja työmarkkinoiden toiminnan osalta olisi keskeistä rohkeasti edistää hallitusohjelman mukaista työpaikkasopimista siten, että kaikille yrityksille sekä työntekijöille taataan yhdenvertaiset paikallisen sopimisen mahdollisuudet.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Atte Rytkönen
lainopillinen asiamies